

Československo po druhé světové válce

- sjednocení se Slovenskem (to bylo více poškozeno po 2sv)
- provedena finanční reforma, aby byla obnovena znehodnocená česká měna.
- do října 1945 – neexistoval parlament → zákony schvaloval prezident Beneš → „prezidentské dekrety“
 - potrestání válečných zločinců, kolaborantů
 - znárodnění těžkého průmyslu (dolů, bank...)
 - národnostní menšiny – odsun Němců (potvrzeno); do srpna 1945 „divoké odsuny, po srpnu 1945 organizované
 - politika jako před rokem 1939
 - ústava z roku 1920 – jsme demokratický stát, chtělo se navázat na 1. Republiku - neúspěšné
- u vlády „národní fronta“ – čeští i slovenští politici – 1. ČSR vláda, všechny strany měly své zástupce
- 1945 – Beneš potvrzen prezidentem
- květen 1946 – 1. parlamentní volby → parlament již existuje
- **-zvítězila komunistická strana**
 - v čele Klement Gottwald, ministr zahraničí: Jan Masaryk (syn T.G.Masaryka)
 - cíle komunistické strany:
 - obnova hospodářství, neúspěšné
 - zahraniční obchod - orientace na SSSR
 - Národní fronta – neúspěšná; kritika z nekomunistických států, vznik opozice
 - únor 1948 – vyvrcholila vládní krize: jednotlivé politické strany 20. 2. 1948 (ministři z nekomunistických stran) podali demisi
 - mysleli, že Beneš demisi nepřijme, Beneš ji ale pod nátlakem SSSR přijal
 - nová vláda od února 48 ryze komunistická → „**vítězný únor**“

Vítězný únor:

- konec demokracie, omezení lidských práv a svobod, kolektivizace, znárodnění, zrušen soukromý majetek, vše patřilo státu
- březen 1948: umírá Jan Masaryk (nevysvětlené okolnosti, sebevražda??)
- 9. 5. 1948: nová ústava, potvrdila omezení „vítězného února“, občané nemohli volit jinou stranu-nedemokracie
- 6.1948: abdikace Beneše → Klement Gottwald
- Antonín Zápotocký - předseda vlády
- společnost smířena s komunismem
- hospodářství se soustředí na těžký průmysl
- ČSR členem RVHP, orientace na SSSR
- vznik JZD
- zavádí se pětiletky: plán pěstování plodin, 1. v roce 1949

50. léta - Politické procesy

- většinou zinscenované, cíl: zamezit komunistickému odboji
- procesy s odpůrci komunistické strany (třídní nepřátelé), později i se členy komunistické strany
- 1949 – 1. proces s Heliodorem Píkou (za války generál v SSSR), odsouzen za vlastizrada, fyzický i psychický nátlak
- 1950 – Milada Horáková, vlastizrada, poslankyně národně socialistické strany, padlo 14 rozsudků smrti a 52 doživotí

- 1952 – Rudolf Slánský, generální tajemník komunistické strany (jako odstrašující příklad že i komunista může být zabit); řízeno z Moskvy na přání Stalina, 11 rozsudků smrti
- na Slovensku procesy s Gustavem Husákem
 - výslechy probíhaly: v Bartolomějské ulici nebo na Pankráci (soud)
 - mnoho lidí emigrovalo
 - Svobodná Evropa, Hlas Ameriky – podávali zprávu o západě, poslech byl nelegální
 - potlačena inteligence – i nevzdělaní lidé se dostávají do vysokých funkcí
 - zakázána náboženská víra
- 1953 – umírá Klement Gottwald → nastupuje **Antonín Zápotocký** (předseda vlády V. Široký)
- v čele ústředního výboru KSČ: A. Novotný
 - odchylka od těžkého průmyslu → lehký průmysl
 - mírnější kolektivizace, zvýšení životní úrovně
- 1957 – nastupuje Novotný
 - zpřísnění režimu
 - od roku 1956 probíhala 2. pětiletka
 - orientace na SSSR, hospodářství - zaostáváme
- 1960 – ústava
 - ČSSR (Československá socialistická republika)
 - změnil se státní znak
- **v 60. letech uvolnění politické situace**
 - hledají se nové ekonomické cesty, uvolněná cenzura, diskuze o potřebě reform, některým spisovatelům zakázána činnost: Kundera, Vaculík → studenti VŠ demonstrují
- únor 1968 – tajemníkem ÚV KSČ se stává A. Dubček- umírněný komunista
- březen 1968 – nový prezident: Ludvík Svoboda
- duben 1968 - „akční program“ – sepsány změny ve společnosti, demokratické volby, zrušena cenzura → uvolnění
- jaro 1968: „Pražské jaro“
- SSSR: kritika ČSR, výhrůžky, báli se odporu ČSR a svržení komunismu → požadovali vojenské cvičení vojáků varšavské smlouvy
- Odraz v tisku - Ludvík Vaculík: 2000slov – spis, kde Vaculík kritizuje pomalý proces demokratizace, chce demokracii západního typu, podepisují i občané
- SSSR to vnímá jako kontrarevoluci → na sjezdu v Drážďanech usnesli, že je nutný zákrok → **20-21. 8. 1968: VSTUP VOJSK VARŠAVSKÉ SMLOUVY NA ČESKÉ ÚZEMÍ** -měli zamezit demokratizaci (tj. vojska SSSR, Maďarska, Polska, Bulharska; nevstoupili: Rumunsko, Albánie, NDR)

INVAZE:

- Noc z 20. na 21. srpna 1968 (po 23.00)
- Brzy ráno: obsazení strategických míst: předsednictvo vlády, letiště, rozhlas
- Tanky obsadily budovu ÚV KSČ, hlavní představitelé (i A. Dubček) vyloučení ze strany a odvezení do SSSR

- Veřejnost reagovala s rozhořčením → vlna emigrace
- americký prezident Johnson považoval invazi za vnitřní záležitost Sovět. bloku; československé vedení (v čele s prezidentem Svobodou) rezignovalo na projednávání sovětské invaze v OSN
- 1. 1. 1969 – z Československa se stává federativní stát – Čechy i Slovensko stejná práva
- stále zde byla okupační vojska → demonstrace, na protest tomu se 2 studenti Jan Palach, Jan Zajíc upálili - zbytečné
- duben 1969 – A. Dubček odstupuje z funkce 1. tajemníka, nastupuje Gustav Husák, v roce 1975 se stává prezidentem ČSSR

70. léta – normalizace, nastává tvrdý režim, cenzura, pronásledování; zakázán Sokol, Junák

- občané rezignují na situaci
- vznik samizdatové literatury, popř. šuplíkové literatury, Př: Petlice, Expedice
- **1977: Sepsána Charta 77** – spis, který sepsala nekomunistická inteligence, hl. mluvčí: Václav Havel, J. Patočka, Hájek
 - podepsali: Marta Kubišová, Rudolf Slánský ml., Klíma, Vaculík...
 - upozorňovali na to, že v ČSSR nejsou dodržována některá práva (projevu atp.)
 - podepsali i bývalí členové komunistické strany, církevní hodnostáři, 242 signatářů toto podepsalo → ti co podepsali – stíhání, uvěznění
 - Obsah: právo projevovat své názory, právo na vzdělání, právo dělat svůj obor, zákaz narušování soukromí, právo svobodně opustit svou zemi
 - Cíl: aby všichni lidé žili a pracovali jako svobodní lidé
- 1977: Anticharta – podepsali např. Werich, Hrabal, Otčenášek a další umělci – mělo to působit na lidi, aby souhlasili s antichartou, hlavní mluvčí: Jiřina Švorcová

80. léta

- pokračuje normalizace
- ke konci 80. let pokusy o změny, reformy
- 1987 – na místo 1. tajemníka nastupuje M. Jakeš – potlačil pokusy o reformy
- 1989 – Sametová revoluce (17.11.)
 - společnost se vzbouřila (hlavně studenti) a padl komunistický režim, definitivně
 - nový prezident, prosinec 1989: Václav Havel
- 1990 – změna názvu státu: ČSSR → ČSFR
- 1991 – zrušena Varšavská smlouva
- 1. 1. 1993 – rozdělení ČSFR na ČR a SR
- ČR: prezident: Václav Havel, předseda vlády: Václav Klaus
- SR: prezident: Kováč, předseda vlády: Mečiar